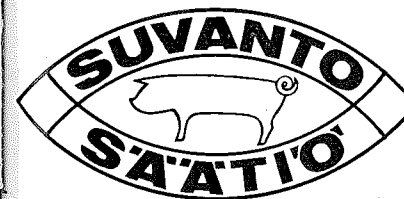

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 1 1968

HELMIKUU

SAKKOLAN RIPPIKOULULAISET 1914

kuvattuina kirkon seinustalla. Sisäsivulla on tästä Vilho Viskarin muistelmia.

Muistoja Sakkolan hengellisestä elämästä

Sakkolan hengellisistä liikkeistä ja niiden toiminnasta voim mainita Kristillisen yhdistyksen ja Nuorisoliiton. Näillä oli kumpaisellakin sama tarkoitus, johtaa nuoria Jumalansanan ympärille.

Nuorisoliitto toimi Evankeliumiyhdistyksen piirissä, sen kutsumana kävi matkapuhujia ja pidettiin evankeliumijuhlia. Muiden mukana kävi tällaisessa juhlassa eräs Katekeetta Viikki, jonka puheesta muistan muutamia kohtia vielä vuosikymmenien takaa.

Hänen puheensa lähtökohtana oli Psalmi 126. Kun Herra käänsi Siionin kohtalot niin me olimme kuin unta näkeväiset. Silloin oli meidän suomme naurua täynnä. Silloin sanottiin pakanain keskuudessa: Herra on tehnyt suuria heitä kohtaan.

Koska Herra päästää Siionin vangit? Kun te menette nyt vankilaan ja katsotte siellä olevia niin ehkä kysytte: "Mitä varten te täällä olette?"

He vastasivat: "Meidät on tuotu tänne ja täällä meidän on oltava".

Sanotte: "Viilatakaa nuo kahleet poikki ja ristikot pois ikkunoista".

He vastaavat: "Emme voi". Jos he saisivatkin sellaisen tehdyksi niin olisiko se oikeaa vapautta?

Henkisessä suhteessa on paljon kahlehdittuja: yksi istuu juoppouden kahleissa, toinen aistillisuuden, kolmas mammonan rakkauden kahlehtimana. Me ihmiset olemme heikkoja. Emme voi aukaista omia kahleitamme. Meidän voimamme ei riitä siihen. Jos vaikka koetamme nousta, lankeamme pian uudelleen.

Teemme juopolle kysymyksen: "Miksi sinä juot? Etkö ymmärrä seurauksia? se vie rahat ja saat kipen päin, joskus vielä vankeuttakin juomajuhlien perästä. Kotielämäkin kärsii paljon tällaisesta."

Saat vastauksen: "Kyllä ymmärrän ja tiedän että se on paha, mutta vaikka päätän olla juopottelematta, niin lankean aina uudelleen".

Se on kahle, jota hän ei kykene aukaisemaan, mutta: Koska Herra päästää Siionin vangin niin me olemme kuin unta näkeväiset. Siionin

vanki voi olla hyvin lähellä. Se voi jakaa vuoteen sinun kanssasi. Mutta on ainoastaan Herra, joka päästää. Hän kääntää meidän kohtalomme kuin sadepurot Etelämaassa. Se on Herra, joka aukaisee synnin kahleet. Kirjoitettu on: Jeesus sanoo. Joka minun tyköni tulee niin sitä minä en heitä pois.

Tällainen oli Katekeetta Viikin saarna Sakkolan kirkossa, jonka sanoma on jäänyt mieleeni vuosikymmenien takaa.

En parantaa voi itseäin, en pitää yhtä päätöstäin. Oi oman nimes tähden vain. Oi ota tällaisenaan.

Ma rikollinen, avuton. Mun tähten veres juossut on. Mun tehdä voit, mik' tahtos on. Oi ota tällaisenaan.

Täs olen Herra vallassas. Tee työsi armovaimallas, ja kirkasta sun kunniaas. Oi ota tällaisenaan.

A. Systä

Säätiön jakamat opintoavustukset

ovat haettavissa helmikuun aikana. Avustuksien jaosta päättää maaliskuussa koontuva säätiön valtuuskunta. Hakemuksissa on selvästi selostettava: missä oppilaitoksessa opiskelee, missä Sakkolan kylässä vanhemmat ovat olleet kirjoilla 31. 11. 1939 tai 1944, paljon-

ko on aikaisemmin saanut säätiöltä avustusta sekä tarkka nykyinen osoite. Myönnetty avustus lähetetään pankkisiirtona tai postin välityksellä ennen huihtikuun loppua. Hakemukset lähetetään osoitteella: Yrjö Raaska Lempäälä Mantere. Kaikkia opinto-

avustuksista kiinnostuneita pyydetään seuraamaan Suvannon Seudussa olevia tietoituksia hankalan kirjeenvaihdon välttämiseksi. Avustuksia koskevat tiedotukset julkaistaan vain tässä lehdessä.

Rippikoulussa 54 vuotta sitten

Silloin kun minä kävin rippikoulun Sakkolassa, pidettiin sitä ensinsyksyllä kaksi viikkoa ja sitten keväällä kaksi viikkoa. Olimme viikon eväiden kanssa kirkolla ja asuimme siellä perheissä. Silloin olivat tytöt ja pojat yhtäikäisiä. Rovasti Elenius piti tytöille koulua kunnantalossa, ja pastori Vikman pojille kotonaan pienessä papilassa. Sinne oli erääseen suureen huoneeseen tuotu penkkejä, missä me montakymmentä poikaa istuimme. Pastori Vikman oli ankara opettaja. Hänellä oli kummallinen vaikutus poikiin. Kun hän vaan tuli huoneeseen, niin oli heti hiljaisuus. Hänen tuntiensa aikana ei kukaan tehnyt pienintäkään häiriötä. Kanttori Israel Maasalo ajoi polkupyörällä pitämässä meille laulutunteja. Hänellä oli vaikea pitää tunteja, kun eräät pojat eivät kunnioittaneet häntä yhtään. Maasalon täytyi ensin kutsua Vikman istumaan sinne koulun puolelle, että sai tuntinsa pidi-

tyksi. Minä en ymmärrä, mitä kukaan lie Röykkylän pojilla ollut kantoria kohtaan, mutta he olivat ihan mahdottomia. Kerrankin, kun kanttori valitsi laulettavaksi virren, mikä alkoi sanoilla: "Israel lujast luottaa Herran hyvyksiin", niin nuo pojat lauloivat kovalla äänellä tuon ensimmäisen säkeen aivan oikein, mutta sitten jatkoivat aivan omiaan. Kanttori suuttui kauheasti ja meni Vikmanin puolelle. Kohta tuli pastori. Nyt olivat pojat hiljaa, kuin hiiret kirkossa. Hän käveli viitisen minuuttia siinä edestakaisin ja katseli muljautteli poikia silmälasiansa päällitse, sitten kääntyi poikiin päin ja sanoi: "menkää kotiin". Kerran joku poika oli naulannut kanttorin kalossit lattiaan kiinni.

Rovasti Elenius oli lauhkea ja omalaatuinen mies. Tytöt kertoivat, että rovasti oli kerran kysynyt heiltä, että mitä ne ovat, joilla tehdään

pöytiä ja tuoleja. No tytöt sanoivat, että ne ovat työkaluja, jolloin rovasti sanoi, etteivät ne ole mitään kaluja, ne ovat värkkejä.

Ulkopuolelta rippikoulun tuli rovasti Eleniuksesta vielä mieleen pieni juttu. Hän osti isältään kerran Sirkka-nimisen juoksijattaman. Sillä hevosella oli tavallista pitemmät vuohiset, (se kavion ja ensimmäisen nivelen väli) ja se usein seisossaan käänsi toisen takajalan kavion taakse ja seisoi vuohisellaan. Nyt kun kauppa hierottiin, tuli ruustinnakin hevosta katsomaan. Hevonen sattuikin juuri seisomaan se toinen takakavio käännettynä taakse. Rovasti huomasi sen ja sanoi: "sehän on poikki", mutta ruustinna sanoi heti: "ei se ole poikki, sehän vain lepuuttaa jalkaa". Kaupat syntyivät, ja Rauha Elenius ajoi Sirkalla usein kilpa-ajoissa.

V. V-ri

Sitä ihmistä en unohda koskaan

Elettiin sellaista hiljaiseloa toisen vuosikymmenen alkupuolella siellä kotikylässä. Silloin tämä meidän kuummekin sai toimittaa vanhaa mukavaa virkaansa, luoda romantiikan ihanaa tuntua kahden hiljaisen kävelijän öiselle polulle. Ei kukaan olisi vaivautunut kuuta valtaamaan, sehän oli vain sellainen potkupallo kokoinen hopeanhohtoinen olio taivaan avaruudessa.

Mutta ihmiset olivat silloin paljon välittömämpiä. Tiesimme hyvin, koska naapurin Mansikki poikii tai milloin kylästä joku aikamiespoika lähtee sotaväkeen.

Mutta sitten sattui kylässä taupaus, joka antoi puheenaihetta pitkäksi aikaa varsinkin miesväelle. Naapuristani myytiin maatila. Nyt ruvettiin puhumaan niistä vaikutteista, miksi tämä tapahtui. Mutta vieläkin enemmän meitä lähinaapureita kiinnosti se että minkälaiset ovat ne uudet asukkaat, jotka tänne tulevat.

Oli muutama päivä ennen pääsiäistä 1923, kun muuttokuormia alkoi tullemaan naapurin pihalle. Me seurassimme kiinnostuneina että minkälaisen alkuvaikutuksen heistä saisimme tai mitä moittimista heistä löytäisimme. Muuttokuormia oli useita ja yhdessä oli niittokone. Silloin katsottiin että rikkaitahan nämä ovat, koko kylässä ei ollut tällaisia kapineita kuin kaksi tai kolme. Mutta minkälaisia nuo sitten ovat ihmisinä?

Olin silloin alta kymmenen, sellainen mustalaismannen kokoinen, kun muuttokuormassa näin sellaisen melkein minun ikäiseni pienen tytön niin olisin lähtenyt heti sitä uutta perhettä katsomaan, mutta äiti kielsi sanoen, että antaa heidän rauhassa laittautua asumaan. Mutta sitten muutaman päivän kulluttua tuli pääsiäinen ja minua ei enää pidätellyt mikään vaan lähdin käymään uuteen naapuriin.

Menin hyvin arkana, avasin hiljaa oven ja yritin olla ettei minua huomattaisikaan. Mutta emäntä tuli heti luokseni ja rupesi puhumaan minulle yhtä välittömästi kuin omille lapsilleen, vei minut pöydän taakse, kaatoi kahvia ja käski juomaan, leikkasipa vielä suuren pulakappaleen ja laittoi sen kupin viereen. Sitten hän otti vielä ryy-nipiirakan, laittoi paksultai voita siihen ja sanoi että kun meidän lapset tykkäävät tästä niin kai sinullekin maistuu. Hän istui siihen lähelle ja kehoitti syömään. Olin kovasti hämilläni näistä antimista, mutta erittäinkin siitä tavasta, jolla hän minua puhutteli. Juotuani kahvin lähdin kiireesti kotiin. Piirakan emäntä antoi vielä minun käteeni kun en jaksanut siellä kaikkea syödä. Niin sitten piirakka hampaissa juoksin intoa täynnä kotiin kertomaan, kuinka naapurin Helena-emäntä minua kestiti.

Sitten pyhien jälkeen ilmeni kohta tämän perheen työteliäisyys, niin ettei heitä koskaan nähty kotona jouten. Päivällä oltiin tavanmukaisissa töissä ja illat tehtiin puhdetöitä. Heiltä riitti aikaa myös hengellisiin harrastuksiin. Isäntä oli pyhäkoulunopettaja ja saarnamies niin että heillä oli usein raamatunselityksiä.

Tämän kaiken nähtyämme eienää tullut naapurien mieleen löytää heistä moittimista, vaan heihin ruvettiin katsomaan ylöspäin. Erityisesti haluaisin kertoa tästä Helena-emännästä, sillä hän oli henkisesti voimiltaan niin omaa luokkaansa että on vaikea löytää sopivia sanoja sen ilmaisemiseksi. Kerroin hänestä muutamia tapauksia, jotka ovat lähtemättömästi syöpyneet mieleeni.

Luonteeltaan tämä Helena oli rauhallinen. Hänen puhettaan kuunneltiin mielellään ja hänen luonaan oli kaikkien hyvä olla. Jos

hän tiesi tuttavapiirissään ihmisen, jolla oli vastuksia ja murheita, niin hän kiiruhti tämän luokse aina joku nyytti kainalossa. Vaatimattomasti hän selitti muutamalla sanalla että kun minä tässä paistoin niin otin mukaani.

Kun hän meni joskus pyhäisiin (kylläkin harvoin) toisten naisten luo ja nämä jossakin kahvipöydässä siinä parhaillaan kylpivät juorun leikumassa, niin Helenan nähtyään he kaikki ryhdistäytyivät ja alkoivat puhua kankaan kutomisista ja pellavan kasvua tai jotakin muuta vaaratonta. Silloin ei enää (sanoi-sinko) ammuttu kovilla vaan selitettiin kaikki parhain päin. Ja vähän ajan kuluttua ei juorun syyllisyysskään painanut ketään.

Haluan kertoa, kuinka Helena sai varkaatkin unohtamaan tapansa. Meidän ja Helenan kotiväen pelot olivat vierekkäin ja minä pienenä poikana usein syyskesällä, kun herne oli valmista, omalle pellolle mennessäni, oikaisin tämän naapuripellon poikki kun siellä kasvoi hernetta ja meillä oli vaan papua. Silloin usein kyyristyin tämän naapurin herneeseen ja uskoin ettei se Helenan kotiväki varmaankaan näe, kun heidän navettansakin oli siinä välissä ja kun kukaan ei heistä huudellut minulle moitteita. Mutta seuraavana keväänä jouduin tarkistamaan kantaani. Meillä oli juuri ajeltu maita hienoksi kylvää varten. Helena tuli meille ämpärikädessään, joka oli kasteltuja herneitä melkein täynnä ja rupesi selittämään äidilleni että kun teillä tuossa tuvan vieressä on noin hyvää hernemaata niin kylvääkö nämä tuohon peltoon. Siinä on sitten lastenkin lysti käydä syömässä. Minä kun olin pienenä tyttöäni niin mielelläni viihdyin siellä herne-maalla. No — minä katselin vähän aikaa nurkkan päin — ja oli vähän niinkuin häpeäkin — mutta sitten

minä juoksin Helenan luokse, tartuin häntä käteen, kiitin ja sanoin että tulehan nyt katsomaan kun me toisten lasten kanssa kylvämme ja peitämme nämä. Helena tuli ja touhusi hilpeän iloisena meidän kanssamme. Sitten me erosimme taas entistä parempina ystävinä.

Mutta sen jälkeen minä aina nopeasti juoksin naapurin herneen ohi.

Helenan perheellä oli myös vastoinkäymisiä. Heiltä kuoli paljon kotieläimiä, kerrankin oli kaksi lehmää yhtäaikaan kuolleina. Mutta sitten kerran ei tiennyt Helena perheeseen herätessään kauniiseen heinäaikaaseen pyhäaamuun, kuinka raskasta heillä on illalla nukkumaan mennä. Hänen vanhin poikansa oli juuri parhaassa miehuusiässä. Hän lähti sinä pyhäaamuna uimaan saareen, kun oli ennenkin sen reitin uinut, mutta nyt hän joutui saaren virran kylmiin pyörteisiin ja hukkui sinne.

Rannalle kokoontui paljon ihmisiä. Muistan aina kun Helena istui taaempana rantakivellä. Hänen esi-linansa kastui kyyneleistä. Mutta sitten hän sai jostakin uuden voiman. Kun hän nosti päänsä ja katsoi sinne virran vaiheille, joka kuljetti hänen poikaansa kylmässä sy-leilyssään — oli — kuin hän olisi katsellut tuonen virran yli ja nähnyt poikansa astelevan siellä ikuisille rauhan majoille.

Tyynesti hän tämänkin kesti. Mutta varmaan hänen mieleensä nousi silloin se ikuinen kysymys: "Miksi?" Ja johon harvoin saa tyydyttävää vastausta. Tämä tekee ateisteja ehkä miljoonista, mutta Helenalle kuolemanjälkeinen elämä oli yhtä todellista kuin hänen omakin elämänsä. Ehkä hän ajatteli Jobin tavalla. Olenhan minä saanut Herralta hyvätkin päivät. Miksi en ottaisi pahojakin päiviä. Ihminen usein kysyy: Minkävuoksi Korkein ruoskii niin hyviä kuin pahojakin ja usein käy hyväntekijä

kuin pahantekijän ja päinvastoin. Mutta kuka voi nämä asiat ratkaista?

Kun talvisodan jälkeen muutimme kotikylään takaisin, sattui taupaus, joka sai minutkin mietti-
liääksi. Tämä Helena asui väliseikkaisesti riihestä kunnostetussa asunnossa. Siinä lähellä oli työkokemuksella olevien sotilaitten teltta, jossa asuvat nuoret miehet pitivät illat ja yötkin sellaista rivoa elämää. Tällainen tietysti oli Helenalle vaikeaa kuulla eikä hän saanut öitän-sä nukkuttua.

Olin sodasta lomalla ja eräänä päivänä näin Helenan tulevan meil-le. Tämän nähtyäni riensin jo pihalle häntä vastaan tervehtimään. Näin jo Helenan olemuksesta että nyt on naapurilla jotakin erikoista asiaa. Samassa hän alkoi puhua.

— Kaikenlaista siitä vähäiselle ihmiselle näytetään. Kun minä ellen rukoillut että minulta otettaisiin pois tämä kiusa, ettei minun tarvitsisi kaiken öitä kuunnella tätä sotilaiden menoa, niin tänä päivänä tuli sotaherra ja käski siirtää sen teltan pitkän matkan päähän. Nyt minä saan nukkua yöni rauhassa.

Joku viisas on sanonut: Minkälainen on ihmisen elämä, sellainen on myös hänen kuolemansa. Tämä piti myös Helenan kohdalla täysin paikkansa.

Silloin, sota-aikana, tuli Raudusta sotilaspappi puhumaan Naskalin-mäelle ja Helena tietysti meni sinne pappia kuulemaan, kesken papin puheen hän putosi tuoilta. Toiset rupeisivat häntä nostamaan ylös, mutta saivat todeta vain että papin sanojen saattamana Helena on siirtynyt iäisytyteen.

Tämä järkytti ensin paikalla olevia, mutta vähän ajan kuluttua kaikilla oli hyvä olla. He tiesivät että Helenalle on nyt "arpa lan-gennut ihanasta maasta ja hänen osansa on suuri taivaassa."

Väinö Nykänen

Er. P. 6 KOKOONTUI TAMPEREELLA

Talvisodan aikainen, pääasiallises-ti Käkisalmen, Räisälän, Sakkolan ja Kaukolan miehistä koottu Er.P. 6 kokoontui jälleen kolmen vuoden tauon jälkeen perinteelliseen aseve-lijuhlaan joulukuun 27. päivänä Tampereella. Oli kulunut 28 vuotta Keljan taistelun päivästä, jolloin Er.P. 6 raskaita tappioita kärsien löi Keljan kohdalla Suvannon yli päässeen vihollisen.

Ankarasta pakkasesta ja arkipäivästä huolimatta oli n. satapäinen veteraanien joukko kerääntynyt Kalevankankaan hautausmaan portille, josta marssittiin sankarihaudoille. Muistomerkillä puhui rovasti V. Vapalahti, ja seppelleen laski dipl.ins. J. Lindberg aseveljien O. ja E. Laamasen avustamina.

Hautausmaalta siirryttiin Suomalaiselle Klubille, jossa aluksi pidettiin lyhyt kokous. Täällä päätettiin, että kahden vuoden kuluttua, eli 27. joulukuuta 1969 kokoonnutaan 30-vuotismuistojen merkeissä myöskin Tampereelle.

Juhlaa kunnioittivat läsnäolollaan Räisälän, Kaukolan, Sakkolan ja Vuoksenalaisen pitäjäsäätiöiden edustajat sekä evl. Paavo Susitaival, joka on kirjoittanut pataljoonan vaiheista kirjan "Karjalan pataljoona talvisodassa". Säätiöiden puolesta luovutettiin k.o. pitäjien viirit pataljoonalle ja vastaavasti säätiöiden edustajat saivat vastaanottaa Er.P. 6:n viirin ja adressin.

Juhlassa puhuivat evl. H. Virtanen ja hovioikeudenneuvos R. Rainio. Everstiluutnantti E. Seitola esitelmöi Er.P. 6:n miesten suorittamista partioretkistä todeten mm., että vihollisen selustaan suoritettuja partiomatkoja oli hämmästyttävän paljon, ja johtuen vihollisen ylivoimasta olivat partioiden tappiot usein raskaita. Lisäksi kuultiin ohjelmassa sotilassoittokunnan esityksiä ja lausuntaa.

Tilda ja Juhani

Juhani eleli leskenä köyhänpuoleista elämää tyttärensä kanssa. Kun sitten Tilda tuli taloon, alkoi taloudellinen elämäkin korjaantua. Mistäpäin lie Tilda ollut kotoisin, mutta murre oli meirän, teirän, paree, korree jne. Hän oli ollut laivassa emännöitsijänä, mutta nyt hän tuli emännäksi Juhaniin pieneneen taloon ja osasi käyttää mahdollisuudet hyväkseen.

Siinä oli lähellä saha ja alettiin pitää ruoka- ja kortteerimiehiä. Olipa talon hevonenkin usein sahan hommissa kiskomassa laatuksia radan varteen.

Olin silloin heillä hevosmiehenä, mutta milloin olin sahan töissä, olin kortteeria muuten vain. Tunsin talon tavat ja konstit sekä olin isäntäväen kanssa aina hyvässä väleissä.

Naapurissa asui iso perhe, jossa oli kahdeksan lasta ja yhdeksättä odotettiin. Tilda meni sinne kyläilemään ja siinä naapuriemäntien kesken lähti tarina lapsista. Eräs sanoi että Jumalahan se tietää että olisiko tämä viimeinen jo. Tilda näytti heti talon isäntää ja sanoi että tuossa istuu se Jumala, joka tietää että onko se ensimmäinen vai viimeinen ja oleteko koskaan nähneet sitä ukkoa, josta puhutte, tulisi meillekin niin antaisin ilmaiset pullakahvit. Mutta ei kulu- nut pitkää aikaa kun se ukko tuli ja otti kiinni Tildan selkänikamista. Lääkäri määräsi puoleksi vuodeksi sänkyyn, jossa ei saanut liikkua ennenkuin selkä oli terve.

Eräs ruokamies, iso ja ahne monttööri kuori vaan pari pientä perunaa, mutta söi lihapullia 7—8 kpl vaikka ruokaraha oli kaikilta sama. Sen aterian jälkeen olivat lihapullat 25 penniä kappale ja

muu ruoka entisillä hinnoilla. Nyt söi ahne monttööri kaksi lihapullaa ja kymmenen perunaa.

Kerran kävi Tilda asemalla ja sanoi palattuun että oikein aivoihin ottaa kun nuo porsasparisnikat tulevat reisuilta pompan napit auki, naama loistaa kuin Naantalin aurinko ja paksu lompakko pulistelee povitaskusta. Asemanravintolan neitikin oikein niijasi ja pokuroi mokomiakin möhömahoja, kun se ensin ne kahvitti ja syötti. Sitten ne menivät muitta mutkitta lipunmyyntiluukulle ja antoivat lompakostaan paperilapun. Silloin oikein kauhistuin kun kassaneiti alkoi mättää rahaa kasaan niin ettei enää osannut laskeakaan. Kasa oli niin suuri tuhatlappusista etteivät enää mahtuneet luukulle. Porsaspohatta piti luukun alla eväs-säkkiään ja kassaneiti työnsi rahat sinne. Nakuajia painoi lujasti polveaan vasten että sai lukot kiinni. nosti töröhattuaan ja kumarsi hienosti lähtiessään. Kassaneiti linttasi vielä silmää. Voi pirulainen, il-mankos valtion kassa on aina tyhjä.

Tilda mietti hetkisen ja sanoi sitten että meidän Juhani lähtee huomisaamuna ostamaan porsaita ja näytetään, kuka täällä röyhistelee. Aluksi ostettiin 3—4 pahnua ja maksettiin 19—15 mk enemmän kuin vanhat kupsat, että otetaan niiltä luulot pois.

Olin sillä kertaa taas heillä töissä ja vein Juhaniin asemalle. Mukaan otettiin perunapussi, vanha maitotonkka, eväsalkku, vasara ja linkkuveitsi. Samalla veitsellä leikattiin eväsleipää, voita, lihaa ja makkaraa sekä otettiin pois possun takajalkojen välistä liikapainot, jos millä sellaiset oli. Possut oli tuotu jo asemalle ja kohta vislasi juna

ja niin lähti Juhana ensimmäiselle ja viimeiselle markkinareissulle myymään porsaita. Siinä hän teki virheen kun ei ottanut Tildaa mukaan. Tämä olisi puhunut ostajat pökerryksiin että kauppa olisi käynyt hyvin.

Lähtiessä hän kuitenkin määräsi hinnat possuille ja sanoi ettei saa ottaa paljoa rahaa mukaan, ettäs on olemassa eräs varoitusruno:

Et rahamies on markkinoilla,
niinkuin hirvi rimpisoilla.

Et pikkuisen jos horjahtaa,
niin kohta pittää alla maa.

Viikon päästä Tilda sanoi minulle että mene hevosella Jussia vastaan asemalle. Hän tulee reissulta. Tein työtä käskettyä ja toin isännän sekä porsaat melkein kaikki pois. Lähtiessä possuut olivat valkeita, mutta elämä maailmalla on kovaa, nyt ne olivat ruskeita ja muistuttivat hyvin paljon pystykorva-oravakoiran pentuja.

Minkäverran lie tämä reissu tuottanut voittoa, sitä ei tiedä vielä nytkään kukaan. Nyt he myivät tilansa ja pitivät ravintolaa Valkjärven kasarmialueella. Olin sielläkin heillä asumassa kun olin kasarmilla töissä. Nyt taas Tilda löi rahoiksi. Hänellä oli kaksikymmentä kallispalkkaista putki- ja ammattimiestä täyshoidossa 25 mk vuorokausi sen ajan rahaa. Taas oli siinä sakissa joku sellainen, joka ah toi juustoa ja makkaraa sekä lihaa, eikä ottanut velliä. Kun miehet tulivat töistä, pesivät ja alkoivat odottaa ruokaa, toi Tilda vellikatilan pöytään ja sanoi että sain vähän sitkeää lihaa, joka ei ole vielä kystä. Alkakaas vetää velliä alusruuaksi. Toiset vetivät velliä vatsan täyteen, sitten kului muuta kal-

Kuulumisia Huhtamosta

Kävin Suvannon Seudun edustajana tervehtimässä Huhtamossa asuvia sakkolalaisia ja seuraavassa muutamia huomiota tältä matkalta. Huhtamo sijaitsee useamman pitäjän kulmauksessa, sisältyhän tähän alueita Huittisista, Punkalaitumelta ja Alastarolta. Myös Vampulan raja on tässä ihan lähellä.

Huhtamossa on oma kirkko, joka rakennettiin 1928 ja hautausmaa. Pappilakin oli rakenteilla, mutta myytiin keskeneräisenä huutokaupalla. Huittisten pappi käy kaksi kertaa kuukaudessa pitämässä jumalanpalveluksen kirkossa sekä suo-

rittaa muutkin seurakunnalliset tehtävät.

Kokoonnuimme Jylhän kansakoululle yhteiseen tarinatuokioon, jossa kahvikupin ääressä pohdittiin yhteisiä asioita. Keskusteltiin ensiksi Suvannon Seutu lehden tarkoituksesta ja merkityksestä yhteyden pitäjänä entisten sakkolalaisten välillä. Lehti on ilmestynyt kohta kymmenen vuotta ja saavuttanut vakiintuneen aseman ainakin vanhempien sakkolalaisten keskuudessa. Toivottiin vain että kulmakunnalta saataisiin enemmän kirjoituksia lehteen.

Joukkomme "henkinen isä" näytti

lista ruokaa sitä vähemmän. Kylä Tilda kaikille keinot keksi.

Tilda oli myös sellainen että pani viinamäen miehet tiukalle, jos ei voinut olla ryyppäämättä, sai heitä potkut. Kerran Tilda tapasi ruokamiesherran pompan taskusta litran kanisterin (oli kieltolain aika). Hän kysyi enempää kakistelemta että kenen tämä on? Lopulta yksi mies sanoi että äläs ämmä koske siihen. Tilda kieraisi korkin auki, haisteli sitä, pulisutti sisälön likaämpäriin ja sanoi miehelle että sopii lähteäkin, jos vaan haluttaa. Sen jälkeen ei siinä ravintolassa tenu haissut.

Tildalla oli ensimmäisestä avioliitosta poika, joka oli Amerikassa lastauttamassa isoja laivoja. Jussilla oli tytär, joka kuoli kansakoulua aloittaessaan. Nyt heillä oli kolmantena Jussin isä, Olli entinen kuuluu pyssysepä. Vaikka Tilda oli poliisimainen, kovahermoinen naisihminen ja rahanahne, niin oli hänessä paljon viisasta hellyyttäkin, jota monelta kouluja käyneeltäkin puuttuu. Hän hoiti Jussin lapsen hyvin, paremmin kuin moni oma äiti ja vanha Olli, joka vielä käytti mälliä, oli aika passatta-

va. Mutta Tilda piti ukon puhtaana ja ruokapöydässä sai olla aina yhtä aikaa ja ruokaa oli kylliksi. En koskaan kuullut valittamista. Jussi ja Olli elivät huoletona elämää. Tilda vastasi kaikesta, vaikka silloin ei saanut vanhuusavustuksia ei lapsilisiä ei tukiaisia eikä palkkioita, niinkun nykyään. Tilda keräsi rahaa, kenelle lie varat joutuneet. Vaikka onhan niitä oksan otajia kun on vain kuusen kaatajia.

Lähes kaksikymmentä vuotta sitten näin Jussia Tampereen markkinoilla. Meillä oli paljon tarinoita. Kun kysyin, miten Riihimäellä saunaliike kannattaa, hän vastasi ettei vielä tiedetä että kylvettävätkö riihimäkeläiset meitä vai me heitä. Mutta sanomista tuli sielläkin. Tilda näes pani vanhojen vastojen ympärille uusia varpuja ja myi sitten monta kertaa samat vastat ja siitä eivät toiset tykänneet.

Tämän kirjoittajalle jäi heistä kaunis muisto, kun asuin heillä monia vuosia ja he olivat mukavia tarinaihmisia.

J. Kurikka

olevan vanha isäntä Aapro Pitkänen, joka kertoi olevansa ensimmäisiä sakkolalaisia, jotka tänne muuttivat. Hän kuului myös asukkaanoittolautakuntaan ja oli karjalaisia tänne sijoittamassa. Täältä ovat saaneet maatilat seuraavat sakkolalaiset: Vihtori Rauvala, Pekka Pitkänen, Aapro Pitkänen, Tauno Tenkanen. Kalliovuoren aukiolta Eero Kurikka, Aukusti Karvanen, Aaro Paaso, Matti Kallonen sekä Kalloksen veljekset Eemil ja Jalmari, Aukusti Paaso, Oiva Paaso, Mikko Systä, Nilo Koivumäki ja Martti Kallonen. Ilmiön puolelta ovat saaneet maatilan Paukun Juho, Kuupon Juho, Eino ja Arvo, Viskarin Juho ja hänen poikansa Teuvo. Edellämäinitujen entiset kotipaikat olivat Karholassa Sakkolan kirkonkylässä ja Kaarnajoella. Viimemainitusta kylästä oli vielä Yrjö Jortikka ja Matti Karja sekä Aukusti Naskali Sakkolan kylästä.

Tiloissa oli viljelysmaata siinä kymmenen hehtaarin kahden puolen, oli joukossa sellainenkin tila, jonka viljelty pinta-ala on kaksikymmentäneljä hehtaaria.

Tänne on lisäksi sijoitettu muutamia pyhäjärveläisiä, kuten Yrjö Tenkanen ja hänen poikansa Eero sekä Juho ja Matti Anttonen.

Täällä on ollut suuria tiloja, kuten Kalliokorpi, Kolmikkanta, Kiviranta ym. joten sakkolalaista asutusta on sijoittunut useita tiloja samoille alueille. Monet entiset naapurit ja tuttavat ovat päässeet asumaan lähelläkin uudellakin kotiseudulla. Tämä on viihtyisyyden kannalta hyvin suuriarvoinen asia. Rakennukset on jouduttu tekemään kaikki uudet sekä uudisraivausta on jouduttu suorittamaan melkoisesti.

Täysin kylmät tilat saivat Yrjö Jortikka ja Matti Karja Vakkalan suon raivausalueelta, sekä Pekka ja Lauri Pitkänen. Aapro Pitkäsellä oli

noin 1—2 ha vanhaa peltoa, muu osa on raivattu heidän toimestaan. Maat ovat tasaisia ja alavia. Pohjavesi haittasi kovasti kylvö- ja korjuutöitä monilla tiloilla. Ason kautta saatiin sitten kaivetuksi viemäri-ojaa noin kymmenen kilometriä, joka paransi paljon peltojen kuntoa.

Mitään vesistöjä ei näillä main ole, ei myöskään kumpuja lehtoja, jotka kuuluivat Sakkolan maisemaan. Maat ovat kuitenkin viljavat ja kasvavat hyvin. Sakkolalaiset ovat yleensä tyytyväisiä tiloihinsa.

— Jos maata aikoo viljellä niin ei tämän kauemmaksi tarvitse lähteä.

Sakkolalaiset ovat täällä uusissakin oloissa jatkaneet entistä sivuelinkeinoaan porsaan kasvatusta, useampi isäntä kertoi kotona olevan muutamia emakoita. Suurin porsaan tuottaja oli kuitenkin Eero Kurikka, jolla on emakoita tällä kertaa kolmekymmentäseitsemän sekä kaksi karjua. Pieniä sikoja on joskus sata-määrin. Hänellä on tehty sopimus Lounais-Suomen Osuusteurastamon kanssa ja kaikki viisitoistakiloiset porsaat haetaan pois teurastamon toimesta. Talon oma väki, kolme henkilöä, hoitaa koko sikalan. Yksi vieras henkilö on päivittäin työssä lisänä 1—2 tuntia. Siinä ei selvitä kahdeksan tunnin työpäivällä.

— Mikä teidät on saanut ryhtymään tällaiseen yritykseen?

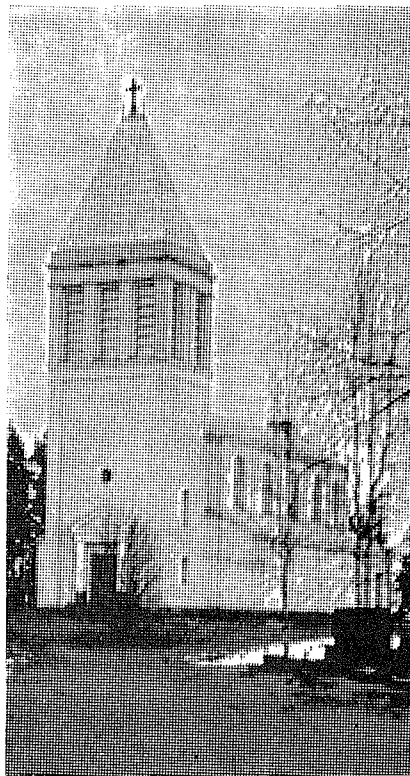
— Viljanviljely ei tahdo aina onnistua, jää hyvin usein runsaasti rehuviljaa, niin päätimme koetella tätä. Yrityksemme onkin tähän saakka onnistunut hyvin, porsaskuolleisuus on keskimäärin pienempi kuin tavallisesti tällaisissa sikaloissa. Kanta-aines on meille tuotu Konnunsuolta, alkuperä tanskalaista jalostetta, joka on hyvin ohutsilavaista ja pään painostakin on saatu pudotetuksi toista kiloa.

Eero Kurikka valittiin Huittisten kunnanvaltuustoon v. 1948. Hän muutti sitten Tikkurilaan ja varalla ollut Vihtori Rauvala tuli hänen tilalleen vaalikauden loppuajaksi. Eero

Kurikka palasi jälleen muutaman vuoden kuluttua Huhtamoon ostettuaan omiin nimiinsä perikuntatilan, jossa on viljeltyä yli kaksikymmentä hehtaaria. Hänet valittiin jälleen kunnanvaltuustoon 1964 yhdessä Yrjö Jortikan (Kaarnajoelta) kanssa. Viimemainittu on Huittisten kunnanvaltuuston varapuheenjohtajana. Yrjö Jortikalla on myös monia muita luottamustehtäviä. Hän on maanjako-oikeuden jäsen, kuuluu rakennus-, nuorisotyö- ja vaalilautakuntaan, viimemainittuun varapuheenjohtajana. Huhtamon vaalilautakuntaan kuului myös Aapro Pitkänen ja myöhemmin hänen poikansa Mikko kuolemaansa saakka. Tämän viran peri sitten V. Rauvala, joka kuuluu myös Huittisten kansalaiskoulun johtokuntaan. Veljekset Oiva ja Aaro Paaso ovat kuuluneet Huhtamon kansakoulun johtokuntaan, viimemainittu myös Huittisten raitiuslautakuntaan. Nämä Paasot ovat kotoisin Sakkolan Keljasta. Selma Karja Kaarnajoelta on ollut kymmenen vuotta Huhtamon kansakoulun johtokunnassa.

Jylhän kansakoulun johtajaopettaja Artturi Rannikko kertoi koulustaan seuraavaa: Muutimme tähän uuteen koulutaloon v. 1957. Entinenkin koulutalo on vielä paikoillaan pari kilometriä tästä Lauttakylään päin. Koulu on myyty yksityiselle asuintaloksi. Täällä toimii toinenkin kansakoulu, joka oli täällä ensimmäinen ja nimeltään Jylhänmaan koulu. Olojen kehittyessä koulupiiri jaettiin kahtia. Uusi koulu sai nimen Jylhän koulu ja entinen nimettiin Huhtamon kouluksi.

Jylhän kansakoulu on kolmannesi suurin Huittisissa. Oppilaita on myös Punkalaitumen Kanteenmaasta sekä pari Alastaron puolelta. Koulupiiri rajoittuu myös Vampulan pitäjään. Oppilasmäärä on ollut 60—70 ja opettajia on kolme. Koulu toimii myös varttuneemman nuorison kokoontumispaikkana. Minkäänlaisia seurojen taloa ei paikkakunnalla ole vaikka seuroja kyllä on. Opet-

Huhtamon kirkko

taja mainitsi Huhtamon nuorisoseuran, Lauttakylän Lujan Huhtamon osaston. Seurojen toiminta ja kokoukset ovat keskittyneet koululle. Huhtamon Maamiesseura ja Pv.yhdistys käyttävät myös koulua kokoontumispaikkanaan. Kirkkokuoro harjoittelee koululla säännöllisesti jokainen viikko Huittisten kanttorin johdolla.

Huhtamossa toimi postin lisäksi kaksikin rahalaitosta, säästöpankki ja osuuskassa. Kävimme niihinkin tutustumassa. Osuuskassan johtaja E. Kangasperko kertoi, että kassa on perustettu 1909 ja on Satakunnan vanhimpia. Karjalaisen siirtoväen osuus kassan toimintaan on ollut hyvin huomattava. Asutuslain mukaiset lainoitukset on kassamme hoitanut 90 %:sesti. Johtokunnan puheenjohtajana toimi useita vuosia Aapro Pitkänen. Nykyisin kuuluu hallintoneuvostoon Oiva Paaso ja Vihtori Rauvala.

Huittisten Säästöpankin Huhtamon konttorinhoitaja Aarre Riikioja kertoi, että heidän pankkinsa aloitti toi-

MATTI - KOHTALON LAPSI

Kun vuonna 1920 tuli Inkerin paikolaisia paljon maahamme, otettiin meilläkin Vilakkalassa Lamminmäen sivutilan taloon inkeriläinen perhe asumaan. Siellä perheeseen syntyi lapsi. Kun kotiini, majataloon, tuli virkamatkan teossa pappi, niin äiti lähetti Liisalle, tuon lapsen äidille

sanat, että tuo lapsi nyt kastettavaksi. Liisa tuli lapsen kanssa, mutta sanoi, mistä hän saa kummit. Äiti esitti heti meidät sisareni Lailan kanssa kummeiksi ja niin oli sekin puoli selvä. Pappi kastoi lapsen, ja nimeksi tuli Matti. Mutta kohta levisi tieto, että inkeriläiset

saavat palata kotiin, jos haluavat. Kun tälläkin perheellä oli tietysti suuri koti-ikävä synnyinseudulleen, niin he menivät takaisin Venäjän puolelle. Mutta Inkerissä tulikin oikeudenkäynnit Suomessa käyneitä talonpoikia vastaan, ja Matin isä karkoitettiin muiden mukana Siperiaan. Karkoitustmatkalla isä kuitenkin karkasi ja keinotteli itsensä Helsinkiin. Karkaamisen takia karkoitettiin koko perhe, äiti ja kolme lasta Siperiaan. Matkan jo melkein loppuvaiheissa sairastui nuorin lapsista, ja äiti pääsi ominpäin keinottele-malla, ilman mitään papereita, heille myötämielisten ihmisten avustuksella lastensa kanssa takaisin kotiin. Täällä heidät adottiin heti lähettää takaisin, mutta äiti sairastui, ja lääkäri pelasti heidät uudesta matkasta. Täällä Matti kasvoi mieheksi. Jatkosodassa hän joutui taistelemaan suomalaisia vastaan, mutta tilaisuuden tullen antautui suomalaisille vangiksi. Venäjänkielentaitoisena hän oli tulkkina suomalaisten esikunnissa. Sodan loputtua, kun vankeja palautettiin, oli lupa niiden, jotka haluavat, jäädä Suomeen. Matti tietysti jäi. Sai täältä hyvän työpaikan ja meni suomalaisen tytön kanssa naimisiin. Mutta sitten tuli määräys, että kaikki sotavangit on palautettava. Nyt kun Matti näki, ettei hänellä olekaan synnyinmaassaan tilaa, niin hän loikkasi perheineen Ruotsiin. Sinne hän asettui elämään ja sai taas hyvän työpaikankin. Mutta kun täälläkin alettiin kysellä Suomesta siirtyneitä sotavangeja, niin Matilla alkoi taas maa polttaa jalkojen alla ja hän siirtyi perheineen Kanadaan, ja nyt hän pääsi turvaan.

Vuonna 1948 kun olin erään serkkuni 50-v.päivillä Kauniaisissa, tuli siellä luokseni nainen, joka sanoi minulle, että olen hänen poikansa kummi, ja tällöin kuulin tuon yllä-

mintansa 1877 ja on nykyisin neljä konttoria eri puolilla pitäjää. Huhtamon konttori avattiin 1936. Talletukset ovat nykyisin yhteensä yli kymmenen miljoonaa. Karjalaisia asiakkaita on ollut runsaasti kaikissa konttoreissa. Vekseliluottoa on pankki myöntänyt asiakkailleen koko toimintansa ajan.

Huhtamossa toimii myös meijeri, joka kuitenkin ensi vuoden alusta yhdistetään Huittisten Osuusmeijeriin.

Kokonaisuudessaan tekee Huhtamon kulkamunta vieraaseen ripeästi eteenpäin pyrkivän ja valppaasti aikaansa seuraavan vaikutelman. Sakkolasta muuttaneet siirtolaiset ovat löytäneet oman paikkansa seudun henkisessä- ja talouselämässä. Kuitenkin säilyvät vanhemman polven mielessä Suvannon rannat ja entiset kotikylät, lapsuuden maisemat. Juuria ei voi katkaista, sillä juureton puu kaatuu.

I. Karpanmäki

Huhtamon sakkolalaisia. Takarivi vas. Yrjö Jortikka, Aaro Paaso, Nillo Koi-vumäki, Aarne Karvenen, Oiva Paaso, Eero Kurikka. Eturivi vas. Emil Kallonen, Vihtori Rauvala, Aapro Pitkänen, Levisia Pitkänen, Anu Systä ja Anni Jortikka. — Anu Systä Sakkolan kirkonkylästä, toinen oikealta eturivissä, on täyttänyt 81 vuotta, mutta on vielä täysissä ruumiin ja hengenvoimissa. Hän on ennenkin avustanut lehteämme ja tässäkin numerossa on hänen kirjoituksensa ensimmäisenä "Tapulin varjossa" otsakkeen alla.

olevan kertomuksen. Näin olin löytänyt 28 vuoden kuluttua kummi-poikani.

Kun jatkosodan aikana saksalaiset hyökkäsivät Metsäpirtistä yli rajan Inkeriin ja kysyivät siellä, kuka haluaa mennä Suomeen, oli Liisa ensimmäisten joukossa. Hänen miehensä oli silloin jo täällä kuollut. Nyt muutama vuosi sitten, hän soitti meille ja pyysi lähtökahville, että hän lähtee käymään Kanadassa Martin luona. Kävimme kahvilla ja lähetin Matille kummilusikan ja kuvateoksen Helsingistä. Viimevuoden kesällä kävi Matti täällä Helsingissä äitinsä luona. Olivat myös meillä kahvilla. Matti on oikein kiva mies. Eikö mies todella ole kohtalon lapsi.

Kirjoitan tähän kertomukseni loppuun vielä Matilta saamani kirjeen:

"27. 12. -59. Kummi hyvä. Parhaat terveiseni täältä kaukaa. Kiihtokset joulutervehdyksestä, sekä minulle elämänvaiheistani kuvaavasta runosta. Kirjeenne oli minulle iloinen yllätys. Sanotaan, ettei ihmeitten aika ole ohitse, näin pian, 40 vuoden kuluttua kummi löysi Martin ja Matti kumminsa. Muistelite kastetilaisuutta kodissanne, täytyy sanoa, että se on ollut sinun vettä, mitä silloin päähäni valeltiin. Olinhan syntymähetkelläni saanut vaikean ja vaiherikkaan tien kulkeakseni, mutta sittenkin on onni ollut myöten. Isäni kaipuu kotimaalleen on tosiaan ollut suuri, mutta oli myös surkea erehdys, jota hän itsekin sai niin katkerasti katua ja kalliisti maksaa. Matti kuitenkin syntyi Suomen maassa, jonne osasi jo silloin jäädä kaipuun kipinä. Siellä rajan takana nousin useasti korkeaan puuhun, tai tähystystorniin, nähdäkseni kappaleen Suomeni maata. Elimme silloin Laatokan rannalla. Matkamme itään oli enteellistä, rajajoella kaatui kuormamme, jonka alle jäin, kärryn kulman painaessa ohimooni. Muistan hyvin, kun puuhevostani lähti virta viemään, josta

Kissan hännän veto

Oli vuosi 1917, siis jotenkin viisikymmentä vuotta on aikaa siitä, kun nämä tapahtumat sattuivat Sakkolan kirkolla. Entisen Tenkeenin talon Karholan kylässä omisti silloin Sakkolan kunta. Täällä oli miesten veistokurssi, jota myös valtio avusti. Kurssi kesti talven ajan noin viisi kuukautta. Samanlaisia kursseja oli myöhemmin myös Petäjärvellä. Näillä kursseilla sai jokainen tehdä haluamiaan töitä tietysti itse hankkimistaan tarpeista.

Tällä kurssilla, josta nyt kerron oli opettajana Kalle Tarhonen. Hän oli hyvä ja tarmokas opettaja, joka ei hyväksynyt huonoa työtä, ei laiskottelua eikä turhaa puheenpurinaakaan työn aikana, varsinkin jos sat-

ainoastaan hätäännyin. Isäni pelasti sen minulle. — Siellä elin ja vartuin nuoruudeksi. Takaisin paluuni oli elämäni muistettavimpia hetkiä. Olin kyllä veljeni tähtäimessä, mutta onni suosi minua. — Aukenihan tie vapauteen, vaikka tilaisuutta ei ollutkaan jäädä sitten sinne pysyväisemmin. Kuitenkin oli niinkin, että jalkani astui Suomen saappaassa, Sakkolan, synnyinseutuni multaa. Juhannuksena -42 olin leivottuna Suomen soturina ja marssimassa halki Sakkolan rintamalle. Pysäytin silloin komppanian päällikön ja sainoin, nyt olen paikoilla, jossa olen syntynyt, ja matkalla oikealle asialle. Ensimmäiset linjat olivatkin Laatokan rannalla, aivan veden tuntumassa, lähellä Metsäpirttiä. Eikö ollutkin kohtalon kulku kummaa? Sieltä siirryimme Lempäälän lohkolle. Sen jälkeen tapahtui yhtä ja toista, sitten olin Naarajärvellä valvontakomission tulkkina, ja sieltä pelastuin, mutta vain väliaikaiseen vapauteen. Synnyinmaani Suomi, ei voinut antaa minulle elon mahdolli-

tui olemaan ns. vastatuuli. Tämä johtui usein siitä, ettei saatu töitä onnistumaan, tuli pikisaumoja, jotka liimattuina hyvin eroitti, sinkkaukset harvoja sekä höylätty pinta ei ollut sileä. Jos taas oli niinkuin myötätuuli niin sopi sellainen viitsien kertominen, jokin sukkeluustemppu tai voimankoitoskin.

Luettelen sen aikuiset oppilaat, mikäli satun muistamaan kun silloinen valokuva jäi kotia. Näistä ei enää montakaan ole elossa. Mikko Pitkänen, Manu Tenkanen, Salomon Systä, Oskari Jääskeläinen, Aleksanteri Salmela, Mikko Mönkäre, Aarne Kelo, Albert Tenkanen (Siltala), Manu Kurikka, Jalmari Pohjanvirta, (Postin Jalle) Toivo Hyytiä, Väinö

suutta, täytyi vain jatkaa sitten länteen. Se oli katkera kokemus sekini, mutta menneet ovat menneitä. Toivo elää rinnassani, että joskus pääsen turvallisen passini kanssa käymään edes siellä ja näyttää lapsilleni Suomen kaunistaa maata. Canada on ollut hyvä ja vapaa maa asua. Olen kohtalaisen onnistunut, kykyjeni edellyttämällä tavalla. Nukun yöni rauhassa ja kasvaton lapsiani onnellisemmassa maassa. Sehän onkin nyt elämän sisältöni ja uurastukseni tuovat heille turvaa kulkea parempia lapsuuden polkuja, kuin oli itselläni. Lapseni ovatkin täysin Suomen kielen taitoisia pellavapäitä, joista olen kovin onnellinen. Äitini on varmasti jo kertonut elämästäni täällä, joten minä täälläkertaa pistänkin pisteen. Tuhannet terveisemme Teille molemmille kummeilleni. Antakaamme jälleen kuulua joskus puoliin ja toisiin. Terveiset myös vaimoltani Annikalta ja lapsiltani Juhaniilta ja Maijalta. Matti."

Vilho Viskari

Makkara, Juho Tenkanen, (Salamoonin Juho, elää Pirkkalassa) ja tämän kirjoittaja.

Nämä olivat päiväkurssilaiset. Lisäksi oli vielä iltakurssi muistaakseni kolmena iltana viikossa noin kolme tuntia kerrallaan. Tämä oli sellainen isäntämiesten kurssi, jota voisi sanoa vaikka tarinakerehoksi. Täällä pohdittiin aina ajan tapahtumia. Nyt oli vielä se vapaussodan alkaminen, joka antoi paljon puheenaihetta. Olihan näillä isännillä jokin työkin menossa, kenellä keinutuoli, pöytä, piironki, tai joku muu pienempi vaikka kirvesvarsi. Tämän kurssin osanottajia en ehkä muista varmasti kaikkia, mutta ainakin siellä oli: Martti Rekonius, Juho Pitkänen, Tuomas Jääskeläinen, Simo Kurki, Aadolf Makkara, Tuomas Tenkanen, (Salomonin Tommi), Aleks Kurikka ja Matti Tenkanen.

Mainitsin jo, että työ täytyi tehdä hyvää, saumaukset piti olla tiukoja, ei pikisaumoja, joista saumauksen kohdan hyvin eroitti, sinkkaukset tiiviitä tai joutui ne tekemään uudestaan.

Muistan erään tapauksen. Postin Jalle teki isoa vaatearkkua, se oli jo melkein valmis, kansikin oli päällä ainoastaan kiinnittämistä vaille. Opettaja sattui istumaan arkun kannelle ja siitä rapsahti pari saumaa irti, olisivatko olleet niitä pikisaumoja. Opettaja otti puukon ja vasaran, asetti kannen pystyyn ja löi joka saumauksen auki, sano! Jallelle, että tämä työ ei kelpaa, saumaa uudestaan, Jalle sattui samanaikaisesti saamaan päänsärkyä ja sanoi että hänen täytyy lähteä kotiin. Eihän opettaja voinut sairasta miestä pakoittaa töihin. Tämä Jallen päänsärky kesti pari päivää. Kun hän sitten palasi töihin, oli opettaja iltatöinään saumannut ja liimannut kannen uudelleen ja sanoi että tällä tavalla se on tehtävä. Nyt ei sitä istumisella koitettu.

Tällaisia ratkomisia me nuoremmat jouduttiin tekemään itsekukin.

Kun ei saatu saumoja oikein käymään, koetettiin selittää, varsinkin jos oli koivupuu, että puu on niin kiskokasta. Mutta se ei auttanut. Opettaja sanoi, että höylä on vain tylsä, teroittakaa se.

Nähtävästi oli tällainen myötätuulinen päivä. Opettaja oli huumorituulella. Hän teki sorvissa kissanhäntäkapulan. Kun tämä oli valmis niin hän ehdotti kissanhännän vetoa. Opettaja oli noin neljäkymmentä vuotias vahvarakenteinen mies, taisi olla nuorempa vaikka painijamiehiä. Höyläpenkki väliin ja koetus alkoi. Kyllä se kapula meiltä oppilailta aina luisti kädestä. Se oli kyllä opettajan arvollekin sopivampi että meiltä luiskahti, pysyi parempi huumori. Opettaja nauroi ja pyöritti kapulaa käsi pystyssä ja sanoi, ettei siinä muuta tarvita kun vain muistaa puristaa lujasti.

Samana iltana kokoontuivat myös isäntäkurssilaiset. Joku oli käynyt ruokatunnilla sanomassa Rekon Martille että tänä iltana on kissanhännän veto. Martin talo oli siinä aivan lähellä. Martti oli sen ajan vahvempi miehiä ja kovakäsinen. En tiedä että oliko Martti valmentunut lähtiessään tätä koetusta varten, vai tuliko aivan puhtain kämmen.

Moni meistä päiväkurssilaisista jäi tätä leikkiä katsomaan. Kun iltakurssilaiset olivat tulleet, niin joku pojista sanoi, että missäs kissanhäntäkapula on. Opettaja haki uuninpäältä kapulan ja sanoi: "Rekonius, tartuahan kiinni". Ensimmäinen "uhri" oli siis Rekon Martti. Koetettiin. Opettajalta luiskahti. Koetettiin uudestaan samalla tuloksella. Opettaja sanoi että käväisen vain tuolla keittiön puolella niin sitten taas jatketaan. Myöhemmin selviää, mitä varten hän keittiöön lähti. Koetettiin kolmannen kerran ja taas jäi kapula Martille käteen. Joku pojista jo uskalsi sanoa, ettei siinä ole muuta kuin rutistaa kovasti.

Tähän loppui kissanhännän veto.

Seuraavana päivänä ei kapulaa enää löytynyt mistään. Parin päivän perästä opettaja tapasi Martin, sanoi että on tuo kämmenpohja vähän kiipeä, kävin sitä kolmatta kertaa varten keittiössä, panin liimaa ja tuhkaa kämmeneen siinä vetäessä luiskahti kämmenestä nahka irti.

Martille jäi mestaruus ja se on säilynyt jo 50 vuotta. Martti sanoi että kyllä se kovasti veti, mutta en luiskauttanut.

Tämä veistokurssi jouduttiin vapaussodan alkamisen takia keskeyttämään joulun jälkeen. Mehiä tarvittiin sotatoimiin. Seuraavana talvena kurssia jatkettiin puuttuva aika. Tehtiin aloitetut työt valmiiksi ja uusia myös.

Tarhonen oli jossakin muualla kurssia pitämässä ja meillä oli opettajana Heikki Tenkanen. Hän oli rauhallinen mies ja neuvoi hyvin. Ei jouduttu enää saumojakaan ratkomaan. Kai me oltiin jo oppineempia saumoja ja sinkkauksia tekemään. Kun oppilaat olivat suurimaksi osaksi samasta kylästä kuin opettajakin, eivät he tahtoneet muistaa kunnioittaa tätä opettajaksi, sanoivat vaan että tulehan Heikki neuvomaan, kun oli jotakin kysyttävä, eikä Heikki tällaista kunnioitusta vaatinutkaan.

Jatkan vielä Martti Rekonmaasta. Hänellä on tällä kertaa toinenkin mestaruus. Hän on sakkolalaisten miesten elossa olevien ikämestari. Hän täyttää 88 vuotta elokuun 19. päivänä 1968. En tiedä ketään olevan häntä vanhempaa. Jos joku on, niin ilmoittakoon ikänsä Suvannon Seudun toimitukselle niin oikaistaan seuraavassa lehdessä. Kovia miehiä on aivan tuntumassa. Raaskan Edvartti on vain muutamaa kuukautta nuorempi. Voutilaisen Aatami samoissa maissa. Sitten seuraavat Martti, Lampun Martti, Kekin Martti ja Viskarin Martti. Myös Naskalin Salomooni kuuluu samaan ikäluokkaan.

Rekon Martti sanoo, että hän elää hyvin säännöllistä elämää, voimiste-

KESKI-SUOMEN SAKKOLASEURAN TOUHUISTA JA TOIVEISTA

Mitä pitemmälle vuosien virta meitä Karjalan mailta muistoinemme tänne nykyisten rajojemme sisälle siirtyneitä ihmisiä vie, sitä selvemmin tulee eteemme eräs asia. Me kaikki vanhemme ja siirrymme vähitellen sellaisen rajan taakse, jonka toiselta puolen ei ole muistoja kerrottavana kenellekään. Se ikäpolvi, jolla ei ole omia muistojaan sieltä, mikä oli meillä vanhemmille synnyinseutua, on kasvanut kiinni siihen ympäristöön missä he nyt elävät. He eivät osaa kaivata sitä mitä heillä ei ole ollutkaan. Sitä kotiseutua, jossa heidän vanhempansa ovat ensi askeleensa ottaneet.

Uusi polvi ei ole myöskään kokenut kotiseudun menetyksen aiheuttamia tunnetiloja, senvuoksi heidän kannanottonsa näihin asioihin on ymmärrettävästi toisarvoisempaa ja ehkä outoakin. Tämän alastoman totuuden me vanhemmat saamme kerromme toisensa jälkeen todeta siten, ettei näissä merkeissä järjestämissämme tilaisuuksissa yleensä ole kovin paljoa nuorta väkeä. Tätä asiantilaa emme ole vielä halunneet tunnustaa, mutta yhä väistämättömmämin se kuitenkin on eteemme tulossa.

Senvuoksi syntyi ajatus, kun me Keski-Suomen sakkolalaiset olimme suunnittelemassa omaa illanviet-

lee, tekee kävelyretkiä ja talvella hiihtää, menee säännöllisesti nukkumaan ja herää samoin. Mutta se Sipiläisen Johanneksen ikäennätys pitäisi saada rikottua, joka on 90 vuotta ja 9 kuukautta. Mutta häntä auttoi se kun sai viiden vuoden etumatkan, vitsaili Martti. (Siis syntyi viisi vuotta aikaisemmin.)

Tulevaisuus sen näyttää kuka mestariksi pääsee.

Vilho Sipiläinen

toamme pikkujoulun ja itsenäisyytemme 50-vuotisjuhlatusonjelmia ajatellen, että Suvannon Seudun asiamieskokoukseen lähtijöille annettaisiin evästyksiksi ehdotus lehden mahdollisesta laajentamisesta toivomalla sen kustantamiseksi enemmän Suvanto Säätiön varoja. Tällä ajatuksella ei ole tarkoitus arvostella sitä miten Suvanto Säätiö on aikaisemmin varojaan käyttänyt. Se on ehdottomasti ollut kaikissa tapauksissa asiallista ja harkittua. Mutta rohkeneisin tässä kuitenkin arvella, että vielä ei ole läheskään kaikki kulttuurihistoriallisesti arvokas syntymäseudultamme talteen otettu. Tämän asian korjaamiseksi meillä on käytettävissä aikaa korkeintaan muutamia vuosikymmeniä ja joka hetki häipyy jälkeensä korvaamattomia asioita ikuisen hämärään. Kun kenelläkään täkäläisistä asiamiehistä ei ollut tilaisuutta saapua kokoukseen näitä asioita kertomaan, niin toivomme ne nyt tällätavalla saatavaksi asianomaisten tietoon. Omastapuoolestani ehdottaisin Suvannon Seudussa avattavaksi erikoisen nuorison osaston, jossa he voisivat esittää toisilleen asioita, toivomuksiaan ja vaikkapa tapaamislaan-kin.

Vietimme täällä erittäin onnistuneen pikkujoulujuhlan, jossa väkeä oli salin täydeltä ja ohjelma hyvin runsas. Siitä mainittakoon Aarne Roinisen tervehdyspuhe, Lahja Huuskan lausuntaesitykset, Tauno Huuskan katsaus itsenäisyytemme aikaan. Juhlissa esiintyi myös kirjailija Nillo Lauttamus. Hän kertoi aluksi joitakin kokemuksiaan vieraan kypärän alla olojastaan ja maamme sodan jälkeistä näkökoh-
tiaan. Heino Kurikka on toimittanut lehden Sakkolalainen, jota hän luki moneen otteeseen. Lehden sisältö olisi suurimmalta osaltaan varmaan

kelvollista Suvannon Seudussa julkaistavaksi.

Hyvää uuttavuotta toivottaen

Soini Karjalainen

Palaamme ensi numerossa tarkemmin tässä kirjoituksessa esitettyihin ajatuksiin. Terveisin Suvannon Seudun toimitus.

~~~~~

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

85 vuotta täytti 3. 12. emäntä Maria Rytty o.s. Mönkäre Vesilahdella, kotoisin Hovinkylästä.

75 vuotta täytti 28. 10. -67 Emilia Eeva Alastarolla. Hän on kotoisin Vilakkalasta.

75 vuotta täytti 6. 1. 1968 vanha emäntä Anni Pajari o.s. Viskari Lempäälän Moisiossa. Hän on syntynyt Purpuassa. Solmittuaan avioliiton mv. Martti Pajarin kanssa hänen kotikyläkseen tuli Haparainen. Tarmokkaana ja toimellaana emäntänä hänen kotinsa on aina ollut mallikelpoisessa kunnossa. Kotitöitensä ohella on hän ollut mukana seurakunnan uskonnollisissa harrastuksissa ja marttatyössä ja on edelleen. Merkkipäiväänsä hän vietti kodissaan lähimpien omaistensa ja ystäviensä parissa. Myöhästyneet onnittelut nuorekkaalle vanhukselle. V. K.

70 vuotta täytti 9. 1. -68 Nokialla emäntä Helena Meskanen o.s. Myöhänen, synt. Metsäpirtissä.

70 vuotta täytti 23. 10. 1967 Heikki Ukkonen Ruovedellä. Hän on syntynyt Riiskan kylässä ja viljeli omistamaansa tilaa Lapinlahdessa. Talvisodan jälkeen hän joutui Ruoveden Jäminkipohjaan, josta sai myös maatilan. Hän oli niitä vapaaehtoisia vapaussotureita. 1918 hän oli mukana myös Viipurin valtauksessa. Nuorempana hän oli myös urheilumie-

hiä, tunnettu kestävyysjuoksija, oli monasti edustamassa SK-piirin kilpailuissa Sakkolan suojeluskuntaa. Hän on luovuttanut tilan pojilleen. Hyvässä kunnossa olevana hänellä on vielä monia tehtäviä. Hän toimii syksyisin Ruoveden maamiesseuran viljakuivaamon ja lajittelijan hoitajana. Paikallisen tieosuuskunnan puheenjohtajana ja kirjanpitäjänä. V. S.

70 vuotta täytti 12. 12. 1967 Helena Kiuru Orivedellä. Hän on syntynyt Sakkolan Lohijoella, mutta asui vuosikymmenet Kiviniemessä.

60 vuotta täytti 23. 1. 1968 emäntä Meeri Männikkö o.s. Usvakari Viialassa. Varsinaisten tehtäviensä ohella hän on ottanut osaa moniin yhteisiin harrastuksiin kuuluen nykyisin Kiviniemen nuorisoseuraan ja -marttoihin, viimeainittuun sihteerinä. Hän tuli Sakkolan Osuuskau-
pan kirjanpitäjäksi vähän ennen talvisotaa ja hoiti tätä tehtävää aina kaupan lakkauttamiseen saakka 1944. Hän on myös Suvanto Säätiön ja tämän lehden tilientarkastajana. Yhdymme onnitteluihin.

60 vuotta täytti 30. 1. 1968 Jussi Vulhi Tampereella kotoisin Röykylästä.

50 vuotta täytti 6. 12. -67 postinkantaja Alli Hyrynen Vesilahdessa. Hän on kotoisin Kiviniemestä.

50 vuotta täytti 16. 11. 1967 Lempi Koiranen Halikossa. Hän on syntynyt Kiviniemessä.

50 vuotta täytti maanvilj. Martti Karonen 12. 2. 1968 Messukylässä. Hän on syntynyt Sakkolan Sipilänmäellä. Ennen sotia, joihin molempiin hän osallistui, kuului hän suojeluskuntaan. Nuorena hän oli erittäin innokas jalkapalloilija ja liittyi Sakkolan Jäntevän palloilijoihin, sekä vielä myöhemminkin, Messukylässä olessaan on harrastanut jalkapalloilua.

50 vuotta täytti joulupäivänä 25. 12. 1967 tehtaan työntekijä Torsti Kuoppa Vilakkalasta.

70 vuotta täytti 6. 1. -68 Ville Kaarineva. Hän on kotoisin Petäjä-

veltä ja oli Sakkolan ensimmäisiä autoilijoita. Saanemme myöhemmin tilaisuuden kertoa tarkemmin näistä asioista. Ville Kaarineva viettää eläkeläisen päiviä Urjalan Nuutajärvellä. Hän on avustanut lehteämme monilla kirjoituksilla ja valokuvilla. Yhdymme onnitteluihin.

60 vuotta täytti emäntä Helmi Nuora 21. 12. -67 Vesilahdella. Hän on kotoisin Petäjäjärveltä.

75 vuotta täytti 25. 8. -67 Maija Meskanen Ivalossa, syntymäpaikka Rautu.

50 vuotta täytti 29. 1. -68 Nestori Aman Valkeakoskella, kotoisin Petäjäjärveltä.

~~~~~

JOHTAJA

Vilho Auramon

MUISTOLLE

Hän Iisakki Vilhelm Auramo syntynyt Laviolla 19. 2. 1881 maanviljelijän poikana, kuoli Lempäälässä 25. 9. -67 naimatonna, kuten kirkonkirjat kaikessa lyhykäisyydessään osoittavat,

Mutta pitkä ja tulosrikas oli se hänen 86-vuotinen elämäntönsä, jonka aikana saimme nauttia hänen työnsä tuloksia, maatalouden, kansanvalistus ja siirtoväen asianhoidon taholta.

Suoritettuaan ammattikoulunsa Mustialan maanviljelysopistossa sai hän Pellervo-Seuran konsulenttina

työkentäkseen Itä-kannaksen piirin ja valitsi asuinkunnakseen Sakkolan pitäjän v. 1912.

Varmaan hän oli kiintynyt neuvonjohtajansa tehtäviinsä ja me neuvottavat häneen, niin vilkkasta ja molempipuolista oli se vuorovaikutus, ettemme edes tiedäneet, maatalous, nuorisoseuratyö vai osuuskunnat olivat hänen sydäntään lähinnä.

Puheissaan iltamissa ja juhlissa hän usein lausui käsityksiään maatalouden tulevaisuudesta, joita me vanhoillisin emme ymmärtäneet esim. "kun te saatte pietarista niin halpaa viljaa, ei puute lähde maasta ennenkuin viimeinen ruiskuhilas pellostä".

Mutta juurikasvit, hedelmät ja keittiökasvit oli maatalouden tuki ja turva, kansansivistys kuului nuorisoseuroille ja maatalouden kaupan ja rahoituksen hoito niitavarten perustetuille osuuskunnille, tietysti maamiesseurat ennenkaikkea.

Utterana neuvonjohtajana, vilkkaana seuramiehenä, kaiken maaseututoiminnan uranuurtajana, hän jätti vilpittömän kiitollisuuden velkaan meidän siirtyessään Hankkijan siemenosaston johtajaksi v. 1916.

Suuri oli jälleennäkemisen ilomme kun talvisodan päätyttyä ja sakkolaisten siirryttyä Tampereen ympäristöön tapasimme entisen konsulenttimme täällä siemenosaston Tampereen konttorin johtajana. Vilkkasta oli kanssakäyminen siemenosaston ja niiden monien aatteellisten yhdistysten piirissä, jota Auramo johti ja josta me siirtoväki saimme niin henkistä kuin taloudellista tukea ja neuvontaa.

Hänen tulosriikkaan toimintansa ja Sakkolan tuntemuksensa perusteella Sakkolaisten esityksestä sai hän vielä kolmannen komennuksensa, korvauslain edellyttämään arvioimisla-
takuntaan joka arvioi Sakkolan kuntalaisten Karjalaan jääneen omaisuuden korvausarvon. Juuri tässä työssä osoitti Johtaja Auramo sitä asiantuntemusta ja tinkimätöntä oikeustahtoa, jota me jakamatto-

HELSINKI 26

Merikannontie 3 B 32

Virkki Tyyne-Kerttu

VESILAHDEN
OSUUSKASSA

*joustavaa
pankkipalvelua*

**Viialan
Kirjapaino**

*... Teidänkin
luottamukseenne
arvoinen*

SUVANNON-
SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1968 6 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 5 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palstam.

Vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
Viiala 6

Puhelin Viiala 35 397.

Postisiirtotili 47-30 763.

Vastaava toimittaja Iivari Kar-
panmäki.

Toimituskunta Yrjö Raaska, Vik-
tor Ryyppö, Helmi Uosukai-
nen, Matti Riikonen ja Uno
Pulakka.

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSKASSA

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

**Kaikki sähköasiat
voimme toimittaa edullisesti**

Kannattaa ainakin kysyä!

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-ryhmän sähköurakoitsija

Vesilahti
Puh. 78 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa — neuvo — palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

☎ TAMPERE 74 330

► SUORITTAI KAIKKIA RAKENNUSALAN PELTITOITA ◀